

IFAU

Institutet för arbetsmarknads- och
utbildningspolitisk utvärdering

Självselektion och mottagningskontext: en studie av tyska invandrares ekonomiska integrering i Sverige och USA

**Yitchak Haberfeld
Debora Pricila Birgier
Christer Lundh
Erik Elldér**

RAPPORT 2017:22

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med säte i Uppsala. IFAU ska främja, stödja och genomföra vetenskapliga utvärderingar. Uppdraget omfattar: effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. IFAU ska även sprida sina resultat så att de blir tillgängliga för olika intressenter i Sverige och utomlands.

IFAU har som policy att en uppsats, innan den publiceras i rapportserien, ska seminariebehandlas vid IFAU och minst ett annat akademiskt forum samt granskas av en extern och en intern disputerad forskare. Uppsatsen behöver dock inte ha genomgått sedvanlig granskning inför publicering i vetenskaplig tidskrift.

Tryckta rapporter kan beställas från IFAU. Kontaktuppgifter och mer information om IFAU och våra rapportserier finns på webbplatsen www.ifau.se

Självselektion och mottagningskontext: en studie av tyska invandrades ekonomiska integrering i Sverige och USA^a

av

Yitchak Haberfeld ^b, Debora Pricila Birgier ^c, Christer Lundh ^d och Erik Elldér ^e

2017-12-12

Sammanfattning

I denna studie undersöks mönstret för ekonomisk integrering hos invandrare som flyttat från ett högt utvecklat land till ett annat utvecklat land, med speciell inriktning på betydelsen av självselektion inom migrantgruppen och mottagarlandets kontext. Vi har studerat migranter som har flyttat från Tyskland under samma period (1990–2000), men som valt att flytta till två olika destinationer: USA och Sverige.

Ett huvudresultat är att tyska invandrare i allmänhet nådde fullständig inkomstassimilering, det vill säga samma inkomstnivå som infödda med motsvarande egenskaper. Den enda grupp som inte nådde fullständig inkomstassimilering var tyska män med lägre utbildning i Sverige. Trots att andelen högutbildade var större bland de tyskar som flyttade till Sverige var den ekonomiska integreringen i USA mer framgångsrik. Vår studie tyder på att detta berodde på interaktionen mellan självselektion i den tyska migrantgruppen (främst efter icke observerade egenskaper) och mottagningskontexten i USA (främst en högre avkastning på det observerade humankapitalet, det vill säga högre utbildning).

^a Rapporten är en sammanfattning av vår engelskspråkiga studie Haberfeld et al (2017).

^b Department of Labor Studies, Tel-Aviv University. haber@post.tau.ac.il

^c Department of Labor Studies, Tel-Aviv University / Institutionen för ekonomi och samhälle, Göteborgs universitet. dvora.p.birger@gmail.com; debora.birgier@econhist.gu.se

^d Institutionen för ekonomi och samhälle, Göteborgs universitet. christer.lundh@econhist.gu.se

^e Institutionen för ekonomi och samhälle, Göteborgs universitet. erik.elder@geography.gu.se

Innehållsförteckning

1	Introduktion	3
2	Teoretiskt ramverk.....	4
3	Förväntningar.....	6
4	Bakgrund, material och metoder.....	7
5	Resultat	8
5.1	Deskriptiv statistik.....	8
5.2	Inkomstregressioner.....	11
5.3	Dekomponering	13
6	Diskussion	16
	Referenser	18
	Appendix.....	21

1 Introduktion

Syftet med denna studie är att undersöka hur invandrades ekonomiska integrering påverkas av självselektion inom migrantgruppen och mottagningskontexten i värdlandet. Ett land sänder signaler till presumtiva invandrare som väljer mellan olika tänkbara destinationsländer, till exempel om möjligheten att invandra och få arbetstillstånd, avkastningen på utbildning och annat humankapital, samt tillgången till sociala förmåner. Sådana signaler påverkar självselektionen i gruppen av potentiella migranter och därmed möjligheten för de som faktiskt invandrar att nå ekonomisk integrering.

Forskningen om hur samspelet mellan självselektion och mottagningskontext påverkar invandrades ekonomiska integrering har främst gällt migration från mindre utvecklade till högt utvecklade länder. De mer utvecklade länderna tävlar sinsemellan om att locka till sig högutbildade invandrare från mindre utvecklade regioner i världen (Commander et al 2004; Iredale 1999; Mahroum 2001; Quaked 2002). Sedan 1950-talet har emigrationen av välutbildad arbetskraft från utvecklingsländer till utvecklade länder i väst setts som en fördel för mottagarländerna som slipper investera i uppbyggnaden av humankapital (*brain gain*) och en nackdel för sändarländerna (*brain drain*). Detta gäller emellertid inte bara migration från utvecklingsländer till utvecklade länder, utan också för migration mellan olika utvecklade länder. Av den totala internationella migrationen utgörs ungefär en femtedel av migration mellan industriländer. År 2000 flyttade 28 miljoner människor mellan utvecklade länder, varav hälften var högutbildade (Docquier 2014, Özden et al 2011). Trots den ökande betydelse som regeringar kommit att tillmätta uppgiften att locka till sig högt kvalificerade invandrare och behålla sina egna välutbildade medborgare hemma, har de teoretiska ansatserna och den empiriska forskningen varit spridd och inte speciellt systematisk (se t.ex. Iredale 1999, Löfström 2000).

I denna rapport presenterar vi en systematisk studie av selektiv utflyttning från ett högt utvecklat land (Tyskland) till två andra utvecklade länder (Sverige och USA). Syftet med studien är att undersöka hur samspelet mellan selektiv migration och mottagningskontext i värdländerna påverkar invandrarernas ekonomiska integrering. Vi studerar invandrare som härstammar från ett land (Tyskland), har flyttat under samma period (1990–2000) men till två olika destinationsländer (Sverige och USA).¹ Vi studerar fyra grupper av tyska invandrare, uppdelade efter kön och utbildning, samt fyra infödda referensgrupper. För USA använder vi uppgifter på individnivå från de amerikanska

¹ En liknande design används i Birgier et al, 2016, Cohen & Habersfeld 2007; Cohen et al, 2011; Habersfeld & Lundh 2014; Lewin-Epstein et al 2003.

folkräkningarna år 2000 och 2005–2007, och för Sverige använder vi registerdata för hela befolkningen från 2000 och 2006.

2 Teoretiskt ramverk

I den internationella litteraturen anges en rad faktorer och företeelser som påverkar den ekonomiska integrationen av invandrare: individens utbildningsnivå, arbetslivserfarenhet och tiden sedan invandringstillfället, språkkunskaper, tillgång till etniska eller inföddas nätverk, eller graden av diskriminering. Vi har valt att studera två bestämningsfaktorer för invandrades ekonomiska integrering, dels mönstret för självselektion inom migrantgruppen (Chiswick, 1978; Borjas, 1985), dels mottagningskontexten i värdlandet (Borjas, 1990; Portes & Rumbaut, 1990). Det sätt som dessa faktorer tillsammans påverkar invandrades ekonomiska integrering har många viktiga implikationer för beslutsfattare (Borjas 1990; Card, 2005), till exempel när det gäller regelverken för bosättning och arbete eller tillgången till välfärdstjänster.

I den ekonomiska invandringslitteraturen ses invandrare som ekonomiskt assimilerade om de i genomsnitt har samma inkomst som infödda med motsvarande demografiska kännetecken och kvalifikationer. Under den första tiden i mottagarlandet kan det dock finnas ett inkomstgap mellan invandrare och infödda eftersom invandrades kvalifikationer inte är omedelbart överförbara mellan länder samt på grund av deras bristande språkkunskaper och svagare nätverk. I Chiswicks klassiska inkomstmodell (1978) skattas den initiala negativa effekten av att vara invandrare liksom det årliga talet för invandrades inkomstassimilering², det vill säga den takt med vilken invandrare i genomsnitt närmar sig den infödda befolkningens inkomstnivå. Det faktum att invandrare ibland inte bara hinner upp den infödda befolkningens inkomstnivå utan också överträffar den, förklaras inom denna litteratur med att invandrare är positivt selekterade ur befolkningen i hemlandet.

Migrationsströmmarna och invandrades ekonomiska integrering i de länder de väljer att flytta till påverkas i stor utsträckning av den selektion som föregår invandringen till ett speciellt land. Den första selektionen sker i sändarlandet och gäller vem som ska flytta utomlands respektive stanna kvar. Migration är förknippad med kostnader och risker som migranter väger mot potentiellt bättre

² I den engelskspråkiga ekonomiska litteraturen används ofta termen ”assimilation” för att beteckna att invandrare uppnått samma nivå som den inhemska befolkningen när det gäller sysselsättning och inkomster, medan termen ”integrering” har kommit att dominera språkbruket i Sverige. I denna rapport använder vi genomgående ”integrering” utom i samband med Chiswicks inkomstmodell och dekomponeringen av inkomstgapet mellan invandrare och infödda där vi använder termer som ”assimileringstakt” och ”fullständig inkomstassimilering” för att undvika missförstånd.

ekonomiska villkor i mottagarlandet. Migranterna utgör därför inte ett slumpmässigt urval av sändarlandets befolkning utan är en självselektad grupp som skiljer sig från den övriga befolkningen när det gäller arbetsmarknadsrelaterade egenskaper därför att migration medför kostnader och risktagande som migranterna är villiga underkasta sig för att förbättra sina ekonomiska förhållanden i destinationslandet (Borjas, 1987; Chiswick, 1979; Chiswick & Miller, 2007). Vidare sker också en selektion inom migrantgruppen avseende valet av destination. Denna sortering sker både utifrån migranternas utbildningsnivå och icke-observerade egenskaper som motivation och riskbenägenhet. En positiv självselektion utifrån både observerade och icke-observerade egenskaper ökar invandrades möjligheter att uppnå full ekonomisk integrering (Borjas, 1990; Cohen & Haberfeld, 2007; Haberfeld, 2013; Smith & Edmonston, 1997).

Den andra huvudsakliga bestämningsfaktorn för invandrades ekonomiska integrering är förhållandena i mottagarlandet, till exempel invandringspolitiska restriktioner, välfärdssystemets tillgänglighet och arbetsmarknadens struktur och funktion. Dessa faktorer har en direkt påverkan på invandrades ekonomiska integrering. Men det finns också en indirekt påverkan genom att en del av selektionen sker utifrån sådana förväntningar hos migranter som skapas utifrån de signaler som förhållandena i värdlandet sänder ut. Det kan även finnas en direkt påverkan på selektionen av invandrare genom regler i invandringspolitiken, till exempel med avseende på utbildningsnivå.

I Sverige har invandring från Tyskland varit fri sedan 1995 då Sverige gick med i EU. Även under perioden före 1995 var invandring möjlig för tyskar som hade jobberbjudande eller nära anknytning till någon som var permanent bosatt i Sverige. USA har haft en restriktiv invandringspolitik under hela studieperioden, med krav på anknytning eller yrkeskvalifikationer. Det senare har gynnat invandring av högtbildad arbetskraft.

När det gäller välfärdspolitiken har det under studieperioden funnits stora skillnader mellan USA och Sverige. USA representerar vad Gösta Esping-Andersen (1990) betecknar som en liberal välfärdsregim, vilken huvudsakligen baseras på privata välfärdslösningar, mestadels företagsbaserade, där staten endast ger stöd till de fattigaste. Sverige är i Andersens typologi ett exempel på en socialdemokratisk välfärdsregim med ambitiösa socialförsäkringar och skattefinansierade tjänster (skolor, sjukvård, äldreomsorg) öppna för hela befolkningen. Mot bakgrund av Sveriges liberala invandringspolitik och generösa välfärdssystem är det troligt att migranter med lägre kompetens skulle välja Sverige framför USA.

Slutligen påverkar arbetsmarknadens struktur och funktionssätt invandrades ekonomiska integrering (Borjas, 1990; Portes & Rumbaut, 1990). Det handlar

bland annat om graden av flexibilitet och öppenhet för att anställa utländsk arbetskraft, den relativa storleken på segmenten för högt kvalificerad respektive mindre kvalificerad arbetskraft, samt graden av inkomstspridning. Medan avkastningen på humankapital var högre i USA och inkomstskillnaderna större, präglades den svenska arbetsmarknaden av en sammanpressad inkomststruktur och fackligt inflytande över lönebildningen. Det högkvalificerade segmentet i arbetskraften var större i USA.

3 Förväntningar

Tidigare forskning visar att migranter inte är ett slumpmässigt urval ur populationen i sändarlandet, utan snarare en positivt självselektad grupp med högre arbetsmarknadsrelaterade kvalifikationer villiga att ta den risk som migration innebär. Vi förväntar oss därför att tyskar som emigrerade 1990–2000 i genomsnitt hade högre utbildning än tyskar som inte emigrerade under samma period. Eftersom det rör sig om tre högt utvecklade länder, förväntas tyska invandrare i Sverige och USA ha genomsnittligt högre utbildning än den infödda befolkningen i dessa länder.

Migranter väljer inte heller destinationsland på ett slumpmässigt sätt. Högutbildade migranter är benägna att välja ett mottagarland där de förväntar sig att få en högre avkastning på sitt humankapital. Eftersom det finns tydliga skillnader mellan Sverige och USA när det gäller marknadsstrukturen och i migrations- och välfärdspolitiken, räknar vi med att hitta skillnader i mönstret för självselektion och därmed ekonomisk integrering av invandrare från Tyskland. Vi förväntar oss ett mönster där högutbildade tyskar som valde att flytta till USA var de mest positivt självselektade. För högkvalificerade potentiella migranter var USA under undersökningsperioden mer attraktivt än Sverige av flera skäl. Den amerikanska migrationspolitiken prioriterade invandring av högutbildad arbetskraft samtidigt som avkastningen på utbildning var högre i USA där inkomstskillnaderna var större. Samtidigt bör den restriktiva amerikanska välfärdspolitiken ha hämmat inflyttningen av personer med lägre kvalifikationer.

Vi förväntar oss ett allmänt mönster av positiv självselektion även bland de tyskar som anlände till Sverige, dock inte lika tydligt som i USA. Avkastningen på humankapital var lägre i Sverige och inkomstskillnaderna mindre. Den svenska invandringspolitiken rymde inga restriktioner mot personer med lägre utbildning och välfärdssystemet var öppet för invandrare oavsett om de var ekonomiskt integrerade eller inte.

Om vår bild av självselektionsmönstret är riktig, förväntar vi oss alltså sammanfattningsvis att den ekonomiska integreringen av högutbildade tyska

invandrare var större i USA än i Sverige. När det gäller tyska invandrare med lägre kvalifikationer förväntar vi oss också en mer framgångsrik ekonomisk integrering i USA på grund av självselektion utifrån signalerna om större flexibilitet och inkomstskillnader på den amerikanska arbetsmarknaden.

4 Bakgrund, material och metoder

Berlinmurens fall i november 1989 och Tysklands återförening i oktober följande år gav upphov till en intern migrationsvåg från öst till väst som var lika stor som den i slutet av 1950-talet vilken hade lett till att muren byggdes. De tyska fackföreningarna tog initiativ till kollektivavtal som även omfattade de östra delarna av Tyskland. Detta ökade lönerna i öst och minskade den interna migrationen, men ledde samtidigt till ökad arbetslöshet i öst. Bland de tyska internflyttarna dominerade yngre, välutbildade och arbetslösa (Hunt 2006). Samtidigt ökade antalet tyskar som flyttade utomlands under 1990-talet. I början av 2000-talet utgjorde tyskarna den tredje största diasporan i OECD, efter mexikaner och briter. I både USA och Sverige fanns vid denna tid en stor grupp tyska invandrare: i USA cirka 1,1 miljon och i Sverige 38 000, motsvarande 0,4 procent av den totala folkmängden i respektive land (Tabell A.2, OECD, 2015).

I föreliggande studie jämförs den ekonomiska integreringen bland personer som var födda i Tyskland och som i vuxen ålder (25–55 år) utvandrade till USA eller Sverige under perioden 1990–2000. Studien baseras på individdata. För USA används ett 5-procentigt urval ur den nationella folkräkningen 2000 (PUMS) och ett 3-procentigt urval från de kommunala folkräkningarna 2005–2007 (*American Community Survey*). För Sverige använder vi registerdata för hela befolkningen år 2000 och 2006 (GILDA).³ Denna invandringskohort studeras år 2000 när individerna var 25–65 år och vid ett senare tillfälle när de var i åldern 30–65 år (i USA 2005–2007 och i Sverige 2006). Vi genomför tre slags analyser av detta material.

Först görs en deskriptiv analys av tyska invandrare och infödda i USA respektive Sverige när det gäller utbildningsnivå, sysselsättningsgrad och inkomst år 2000, det vill säga relativt kort tid efter invandringstillfället. En jämförelse görs även med tyskar i motsvarande ålder bosatta i Tyskland 1990–2000. Till sist presenteras en uppföljning som beskriver invandrarernas relativa

³ GILDA administreras av avdelningen för kulturgeografi vid Göteborgs universitet. Databasen består av registerdata från LISA (Longitudinell Integrationsdatabas för Sjukförsäkrings- och Arbetsmarknadsstudier) för alla individer 16 år och äldre som var bosatta i Sverige den 31 december.

inkomster år 2005–2007, det vill säga efter 6–16 år i landet (6–17 i USA). Här får vi en första bild av de tyska invandrarnas ekonomiska integrering i USA och Sverige.

Därefter genomförs en multivariat analys av inkomstens bestämningsfaktorer enligt Chiswicks (1978) modell där den initiala effekten av att vara invandrare och den årliga assimileringstakten skattas. Här undersöker vi alltså i vilken utsträckning som mönstret för ekonomisk integrering som framträder i den deskriptiva statistiken finns kvar när vi samtidigt tar hänsyn till andra faktorer.

Slutligen använder vi en metod för dekomponering av skillnader i genomsnittlig relativ inkomst utvecklad av Juhn, Murphy och Pierce (1991). Metoden utgår från att inkomstskillnader mellan infödda och invandrare i Sverige och USA beror på självsektion inom migrantgruppen eller på skillnader i mottagningskontexten mellan de båda länderna. Med hjälp av dekomponeringen kan vi alltså analysera skillnader i effekten av individuella faktorer och effekten av arbetsmarknadsstrukturen på den totala inkomstskillnaden mellan infödda och invandrare i Sverige och USA.

5 Resultat

5.1 Deskriptiv statistik

Vi inleder med att undersöka om tyska invandrare var en positivt självselektad migrantgrupp. Tabell 1 visar den procentuella andelen högutbildade i olika populationer i åldern 25–55 år. Med hög utbildning avses studier som lett fram till en kandidatexamen eller högre examen. Det är uppenbart att tyska invandrare av båda könen i såväl USA som Sverige hade genomsnittligt högre utbildning än den infödda befolkningen. I Sverige var andelen högutbildade tre gånger så stor för invandrade män och dubbelt så stor för invandrade kvinnor. I USA var motsvarande utbildningsgap något mindre, men andelen med högre utbildning var två respektive 1,5 gånger högre för invandrare. Andelen högutbildade var större bland de tyskar som valt att flytta till Sverige än bland de som valt USA. Även jämfört med befolkningen i Tyskland framstår de tyskar som flyttade till USA eller Sverige som en mycket välutbildad grupp. Andelen högutbildade bosatta i Tyskland under 1990-talet uppgick till 21 procent (1989) respektive 31 procent (2000) bland män och 14 respektive 26 procent bland kvinnor. Utbildningsmässigt framstår den tyska migrantkohorten 1990–2000 alltså som starkt positivt selektad.

Tabell 1 Andelen personer i åldern 25–59 år med kandidatexamen eller högre utbildning (%)

Population	År	Män	Kvinnor
Infödd i USA	2000	28	29
Tyskfödd invandrare i USA	2000	60	42
Infödd i Sverige	2000	21	32
Tyskfödd invandrare i Sverige	2000	65	66
Bosatt i Tyskland	1989–2000	21–31	14–26

Anm: ”Invandrare” syftar på personer som invandrat i USA eller Sverige 1990–2000. Skillnaderna mellan infödda och invandrare i respektive land är statistiskt signifikanta.

Källa: LIS 2016; PUMS; GILDA.

Vi undersöker också de tyska invandrarnas ekonomiska integrering efter en relativt kort tid i mottagarlandet (0–10 år beroende på ankomståret). Tabell 2 visar arbetskraftsdeltagandet för de olika grupperna av befolkningen i yrkesverksam ålder år 2000. I USA hade tyska manliga invandrare ett något högre arbetskraftsdeltagande än infödda (88 jämfört med 86 procent) medan tyska invandrarkvinnor hade betydligt lägre arbetskraftsdeltagande än infödda kvinnor (62 jämfört med 74 procent). I Sverige där arbetskraftsdeltagandet var högt bland både män och kvinnor födda i Sverige var gapet stort mellan infödda och invandrare: 22 procentenheter för män och 28 procentenheter för kvinnor.⁴

Tabell 2 Arbetskraftsdeltagande år 2000 (%)

Population	Män	Kvinnor
Infödd i USA	86	74
Tyskfödd invandrare i USA	88	62
Infödd i Sverige	91	89
Tyskfödd invandrare i Sverige	69	61

Anm: Invandrare 1990–2000. Skillnaderna mellan infödda och invandrare i respektive land är statistiskt signifikanta. Beräknat för befolkningen i yrkesverksam ålder. För USA, men inte för Sverige, ingår arbetslösa i täljaren.

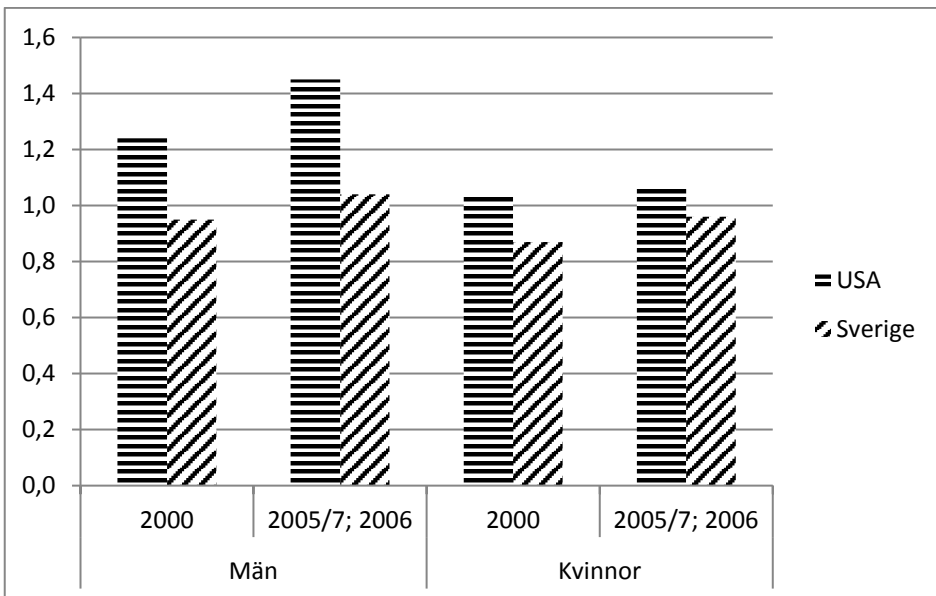
⁴ Före 1990-talet var sysselsättningsgapet mellan infödda och tyska invandrare i Sverige tämligen litet. Den ekonomiska krisen i början av 1990-talet ledde till hög arbetslöshet och en allmän minskning av sysselsättningen som drabbade invandrare mer än infödda. Vid decenniets slut var sysselsättningsgapet mellan infödda och tyska invandrare betydligt större än före 1990 (Bevelander 2000:81; Lundh et al. 2002, s. 25).

Tabell 3 Inkomst per månad år 2000

Population	Män	Kvinnor
Infödd i USA	3 849	2 532
Tyskfödd invandrare i USA	4 774	2 637
Infödd i Sverige	20 140	14 163
Tyskfödd invandrare i Sverige	19 081	12 279

Anm: Invandrare 1990–2000. Månadsinkomsten uttrycks i USD för USA och i SEK för Sverige.

Tabell 3 visar den månatliga inkomsten år 2000 för infödda och tyska invandrare som anlant till USA eller Sverige under perioden 1990–2000. Den population som undersöks här består av individer i åldrarna 25–65 år som var anställda och egenföretagare med positiv inkomst. Jämförelsen av inkomster gäller med andra ord inom gruppen sysselsatta. Som framgår av Tabell 3 tjänade de tyska invandrarna i USA mer än den infödda befolkningen. Invandrade tyska män tjänade 24 procent mer än vad den infödde manlige amerikanen gjorde. I Sverige var förhållandet det omvända: Bland såväl män som kvinnor hade invandrare lägre inkomster än den svenska inhemska befolkningen. Män tjänade 97 procent och kvinnor 87 procent av snittet för infödda av samma kön.

Figur 1 Tyska invandrades relativa inkomst uppdelat på kön

Anm: Invandrare 1990–2000. Invandrades inkomst/inföddas inkomst.

Figur 1 visar de tyska invandrarnas relativa inkomster år 2000 och 2005–2007. Som framgår av figuren hade tyska invandrare i USA uppnått inkomst-assimilering redan år 2000. Under 2000-talet ökade de tyska invandrarna sina relativinkomster. Tyska invandrare i Sverige, både män och kvinnor, slöt inkomstgapet 2006. Tyska manliga invandrare i USA fortsatte att öka inkomstskillnaden till den infödda manliga befolkningen, från 24 procent till 45 procent mer än de infödda.

Om man delar upp populationerna efter kvalifikationsgrad, framträder ett mer komplext mönster. Manliga tyska invandrare i USA med såväl högre som lägre utbildning hade uppnått inkomstassimilering år 2000 och fortsatte att öka sitt inkomstövertag jämfört med infödda amerikanska män. Det är dock slående att detta övertag var störst för manliga tyska invandrare med lägre utbildning. Av de tyskar som hade kommit till Sverige hade högutbildade män uppnått inkomstassimilering år 2006. Det hade däremot inte män med lägre utbildningsnivå.

5.2 Inkomstregressioner

Hittills har den ekonomiska integreringen beskrivits utifrån enkla kvoter och andelar baserade på rådata utan att hänsyn tagits till att en rad faktorer påverkar invandrargrupperns integrering samtidigt. Vi övergår nu till multivariat analys av faktorer som påverkar månadsinkomsten. Här används en inkomstmodell som utvecklats av Chiswick (1978) och som innehåller variabler som speglar individens humankapital: ålder, civilstånd, utbildningsnivå, deltidsarbete, egenföretagande och förekomsten i hushållet av barn 0–3 år (endast för kvinnor). Modellen innehåller också en variabel som anger om individen var invandrare och en variabel som anger den tid som gått sedan invandringstillfället. Den förra variabeln mäter den positiva eller negativa effekten på inkomsten kort efter inflyttning av att vara invandrare. Koefficienten för variabeln ”antal år sedan inflyttning” anger den årliga genomsnittliga ökningen av invandrades inkomster utöver ökningen för infödda med samma attribut och mäter sålunda assimileringstakten (*assimilation rate*). Om exempelvis invandrargruppen initialt har 20 procent lägre inkomst än infödda med samma kvalifikationer och assimileringstalet är 2, tar det cirka 10 år innan invandrarna uppnår samma inkomstnivå som infödda (fullständig inkomstassimilering).⁵

⁵ För en mer detaljerad diskussion, se vårt engelskspråkiga paper Haberfeld et al (2017).

Tabell 4 Initialt inkomstgap och årlig assimileringstakt

	Män		Kvinnor	
	Lägre utbildning	Högre utbildning	Lägre utbildning	Högre utbildning
USA				
Initialt inkomstgap enl. mod. (%)	31,2	28,5*	-3,9	-4,3
Årlig assimileringstakt (%)	1,6	1,2	-0,2	0,0
Sverige				
Initialt inkomstgap enl. mod. (%)	-33,3**	0,1	-7,3	-4,1
Årlig assimileringstakt (%)	2,6	0,2	0,6	0,9

Anm.: Tabellen bygger på regressionerna i Appendix 1 och 2. Högre utbildning = Kandidatexamen eller mer. Lägre utbildning = Grundskola, Gymnasium, Eftergymnasial. Initialt inkomstgap: variabeln ”Invandrare”. Årlig assimileringstakt = variabeln ”Antal år sedan invandring”. Koefficienterna för variablerna ”Invandrare” och ”Antal år sedan inflyttning” i inkomstregressionerna har korrigerats eftersom regressionerna är semi-logaritmiska. ”Initialt inkomstgap” anger den i modellen skattade skillnaden vid invandringsåret.

Appendix 1 och 2 visar resultaten från inkomstregressionerna som gjordes utifrån data för 2006 (Sverige) eller 2005–2007 (USA), det vill säga 6–16/7 år efter att de tyska invandrarna anlät. Separata regressioner gjordes för män och kvinnor och utifrån födelseland och utbildningsnivå. Den beroende variabeln är den naturliga logaritmen av månadsinkomsten i respektive lands valuta, och de oberoende variablerna är ålder, ålder i kvadrat, gift, utbildningsnivå, deltidsarbete, egenföretagare och barn 0–3 år (endast för kvinnor), invandrarstatus samt antal år sedan invandringstillfället. Utbildning är en kategorisk variabel där kategorierna är grundskoleutbildning, gymnasieutbildning (referenskategori), eftergymnasial utbildning, samt kandidatexamen eller högre utbildning. Ålder, ålder i kvadrat och år sedan inflyttning är kontinuerliga variabler; resten är indikatorvariabler.

Tabell 4 visar några huvudresultat från inkomstregressionerna i appendixen. Efter 6–16/7 år i USA eller Sverige var tyska invandrare överlag väl ekonomiskt integrerade. Av de åtta invandrargrupper (efter kön och utbildningsnivå) som redovisas i tabellerna var det bara en som enligt skattningarna initialt hade ”bestraffats” med lägre inkomst, nämligen tyska män med lägre utbildning som invandrade till Sverige. För denna grupp var det initiala inkomstgapet cirka 33 procent, vilket innebär att det med en assimileringstakt på 2,6 procent per år skulle ta 13 år att uppnå full inkomstassimilering. Det är värt att påpeka att eftersom skattningarna bygger på observationer av individer som varit åtminstone 6 år i mottagarlandet, är det tänkbart att den årliga förändringen (år sedan

invandring) är mindre än vad den skulle ha varit om individerna följts direkt från invandringstillfället. Å andra sidan är det också tänkbart att dessa grupper av migranter har en relativt stark ställning direkt, och att inkomsten många gånger inte ändras så mycket med tid i landet.

Som framgår av Tabell 4 hade tyska högutbildade män som invandrat till USA enligt skattningarna redan från start en inkomstpremie på 29 procent jämfört med infödda män med motsvarande kvalifikationer. Våra resultat indikerar en liknande premie för tyska män med lägre utbildning i USA, men här är koefficienten inte statistiskt signifikant. Sammantaget indikerar den goda ekonomiska integreringen att de flesta tyskar som flyttade till USA och Sverige på 1990-talet följde ett mönster av positiv självselektion. Ett annat resultat är att högutbildade tyska invandrare fick en hög utbildningspremie både i USA och i Sverige. I USA, och för kvinnor i Sverige, var premien ungefär densamma som för infödda, medan den för tyska män i Sverige var högre än för infödda.

5.3 Dekomponering

Vi har så här långt visat att 1990-talets tyska invandrare i USA och Sverige var en positivt självselektad grupp, med högre utbildning än infödda i de två värdländerna och jämfört med den tyska befolkningen i hemlandet. Vi ser också ett mönster av ekonomisk integrering där tyska invandrare överlag efter 6–16/7 år uppnått samma inkomstnivå som infödda, med undantag för tyska män med lägre utbildning som flyttade till Sverige. Tyska män som flyttade till USA, högutbildade och med lägre utbildning, utmärker sig genom att de nådde en snabb ekonomisk integrering och till och med passerade infödda med motsvarande kvalifikationer när det gällde inkomstnivån.

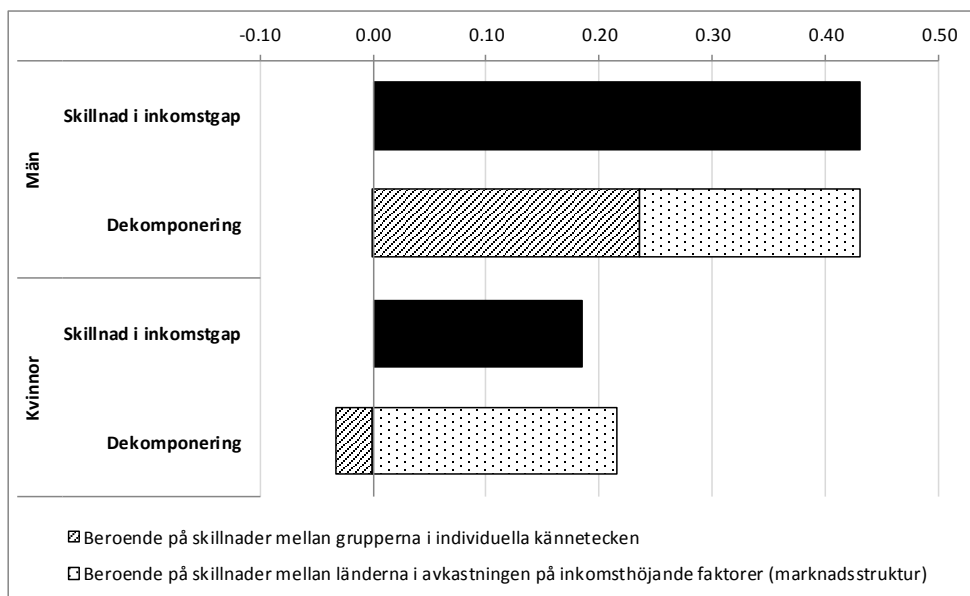
Vad kan då förklara skillnaderna i mönstret för ekonomisk integrering för invandrare som kommer från ett högt utvecklat hemland till två mottagarländer som också är högt utvecklade? I vilken utsträckning ligger förklaringen i kontextuella skillnader i det mottagande landet (invandringspolitik, arbetsmarknadsstruktur) jämfört med självselektion i den tyska migrantgruppen? För att besvara dessa frågor använder vi som tidigare nämnts en dekomponeringsmetod utvecklad av Juhn, Murphy och Pierce (1991). Med hjälp av denna metod kan vi bryta ner skillnaden mellan Sverige och USA när det gäller inkomstgapet mellan infödda och invandrare i två delkomponenter: dels skillnader mellan grupperna avseende genomsnittliga individuella faktorer (human kapital, till exempel utbildningsnivå), dels skillnader mellan länderna när det gäller arbetsmarknadsstrukturen (avkastningen på inkomsthöjande faktorer i respektive land). Vi kan således beräkna skillnaden mellan Sverige och USA i inkomstgapet mellan infödda och tyska invandrare, det vill säga invandrades

relativa inkomstposition i de båda länderna.⁶ Dekomponeringsanalysen möjliggör också en åtskillnad mellan observerade och icke observerade faktorer.

Tabell 5 Skillnaden mellan Sverige och USA i inkomstgapet mellan infödda och invandrare

	Män		Kvinnor	
	Sverige	USA	Sverige	USA
Inföddas ln inkomst	12,384	8,227	12,017	7,771
Invandrades ln inkomst	12,342	8,616	11,831	7,768
Inkomstskillnad	0,042	-0,388	0,187	0,003
Skillnaden i inkomstgap	0,430		0,184	

Anm: ln inkomst = den naturliga logaritmen av månadsinkomsten.

Figur 2 Dekomponering av skillnaden i inkomstgapet mellan infödda och tyska invandrare i Sverige och USA

⁶ Skillnaden i inkomstskillnad mellan infödda och invandrare i Sverige och USA, på engelska "difference in difference", beräknas för den naturliga logaritmen av månadsinkomsten enligt ekvationen:

$$(\text{inföddaSV} - \text{invandrareSV}) - (\text{inföddaUSA} - \text{invandrareUSA})$$

Skillnaden i logaritmerad inkomst är oberoende av valuta/skala. För en mer ingående beskrivning av metoden och genomförandet, se vårt engelskspråkiga working paper: Haberfeld et al (2017).

I Tabell 5 ser vi att inkomstskillnaden mellan infödda och invandrade män var -39 log-punkter i USA och 4 log-punkter i Sverige.⁷ Talet för USA är negativt därför att invandrade män hade högre inkomster än infödda och talet för Sverige indikerar att invandrade män i princip uppnått inkomstassimilering. När skillnaden i inkomstgap mellan Sverige och USA beräknas blir resultatet 43 log-punkter. Trots att tyska manliga invandrare efter 6–16/7 år i värdlandet hade samma eller högre inkomst än infödda i både Sverige och USA, översteg inkomstövertaget i USA det svenska med 43 log-punkter.

För kvinnor var mönstret annorlunda. I USA hade tyska invandrade kvinnor uppnått full inkomstassimilering (0,3 log-punkter) medan det fanns ett inkomstgap till inföddas fördel i Sverige, motsvarande 19 log-punkter. Det ger en total skillnad på 18 log-punkter, vilket innebär att det relativa inkomstläget för tyska invandrarkvinnor var 18 log-punkter högre i USA jämfört med i Sverige.

Tabell 6 Dekomponering av skillnaden mellan Sverige och USA när det gäller inkomstgapet mellan infödda och tyska invandrare

Inkomstgapets komponenter	Män	Kvinnor
1 Skillnad i inkomstskillnad mellan invandrare och infödda i Sverige och USA	0,430***	0,184***
2 Beroende på skillnader mellan grupperna i individuella egenskaper	0,236***	-0,032
2a därav observerade egenskaper	0,011	-0,152***
2b därav icke-observerade egenskaper	0,225***	0,120***
3 Beroende på skillnader mellan länderna i avkastningen på inkomsthöjande faktorer (marknadsstruktur)	0,195***	0,216***
3a därav observerade egenskaper	0,213***	0,223***
3b därav icke-observerade egenskaper	-0,019***	0,007

Anm: 1=2+3.

Dekomponeringen innebär alltså att skillnaden mellan Sverige och USA när det gäller inkomstskillnaden mellan infödda och invandrare bryts ner i två huvudkomponenter, dels skillnaden mellan länderna när det gäller gruppernas genomsnittliga individuella egenskaper, dels skillnaden mellan länderna när det gäller marknadsstrukturen (avkastningen på humankapital). Figur 2 och Tabell 6 visar i vad mån huvudkomponenterna bidrar till skillnaden i inkomstgap mellan länderna. Komponenter med ett positivt tecken uttrycker att invandrare i USA hade en bättre position jämfört med amerikanska infödda än vad invandrare i

⁷ En log-punkt är $100 * ((\ln(x) - \ln(y)))$ och motsvarar för små skillnader ungefär 1 procent.

Sverige hade jämfört med svenska infödda. Komponenter med ett negativt tecken innebär att invandrades relativa position var bättre i Sverige jämfört med i USA.

För män bidrog både invandrarnas individuella egenskaper och den amerikanska marknadsstrukturen till att invandrargruppens position i relation till de infödda var bättre i USA jämfört med i Sverige. En ytterligare nedbrytning på observerade och icke observerade egenskaper visar att de manliga tyska invandrarnas bättre inkomstutveckling i USA jämfört med i Sverige förklaras av högre ersättning för observerade egenskaper (till exempel utbildning) på den amerikanska marknaden och skillnader i icke-observerade individuella egenskaper.

För kvinnor var det främst skillnader i marknadsstrukturen som bidrog till att tyska invandrare i USA uppnådde en bättre position i relation till de infödda. När det gäller de observerade individuella egenskaperna var invandrarkvinnornas relativa position bättre i Sverige än i USA, därför att andelen med högre utbildning i invandrargruppen var större och andelen infödda med högre utbildning var mindre. Tyska kvinnor i USA var dock (liksom männen) positivt selekterade efter icke-observerade egenskaper, vilket hade en modererande effekt.

Sammanfattningsvis indikerar dekomponeringen att den tyska invandrargruppens bättre inkomstassimilering i USA kan tillskrivas två faktorer: den amerikanska marknadens högre utbildningsränta och en mer positiv självselektion i den tyska migrantgruppen i USA utifrån icke-observerade egenskaper.⁸

6 Diskussion

Syftet med denna studie har varit att utforska mönstret för ekonomisk integrering hos invandrare som flyttat från ett högt utvecklat land till ett annat utvecklat land, med speciell inriktning på betydelsen av självselektion inom migrantgruppen och mottagarlandets kontext. Vi har studerat migranter som har flyttat från Tyskland under samma period (1990–2000), men som valt att flytta till två olika destinationer: USA och Sverige.

Ett huvudresultat är att tyska invandrare i allmänhet nådde i princip fullständig inkomstassimilering, det vill säga samma inkomstnivå som infödda med motsvarande egenskaper. Den enda grupp som inte nådde full inkomstassimilering var gruppen av tyska män med lägre utbildning som flyttade till

⁸ Vi kan inte med bestämdhet säga vilka egenskaper det rörde sig om (till exempel motivation, riskbenägenhet, språkkunskaper, kognitiv förmåga eller sociala nätverk) och inte heller hur mycket av denna effekt som skulle ha funnits kvar om vi kunnat kontrollera för faktorer som antalet arbetstimmar, yrke och så vidare.

Sverige. Tyska invandrare med högre utbildning kunde konkurrera med infödda med motsvarande kompetens, förmodligen därför att deras kunskaper och färdigheter var transparenta och värdesattes på de yrkes- och professionsbundna arbetsmarknaderna i värdlandet. Av samma skäl kompengades invandrare med högre utbildning för arbetserfarenhet i hemlandet.

Trots att andelen med högre utbildning var större bland de tyskar som flyttade till Sverige än bland de som flyttade till USA, hade migranterna en starkare ställning på arbetsmarknaden i USA. Där tjänade, efter 6–16/7 år i landet, tyska män, både med högre och lägre utbildning, mer än infödda män med samma kvalifikationer, och tyska kvinnor tjänade lika mycket som infödda. Den framgångsrika ekonomiska integreringen av tyska invandrare i USA berodde dels på att de fick bättre ersättning för sitt observerade humankapital, det vill säga sin utbildning, dels på att den tyska invandrargruppen i USA var positivt selekterade efter sitt icke-observerade humankapital. Högre avkastning på humankapital och större inkomstspridning i USA var sannolikt signaler som påverkade självselektionen i migrantgruppen, bland de högutbildade såväl som bland de med lägre utbildning.

Våra resultat går i linje med tidigare studier av invandring från utvecklingsländer till utvecklade länder, som visat att den mest framgångsrika ekonomiska integreringen har noterats för högutbildade invandrare från länder med sammanpressade inkomster som flyttar till ett land med stor inkomstspridning (Chiswick 1978; Borjas 1990). Men vi finner också att personer med högre utbildning som flyttar mellan två länder som båda har små inkomstskillnader (som Tyskland och Sverige) också kan uppnå en framgångsrik ekonomisk ställning i destinationslandet.

Referenser

- Bevelander, Pieter. (2000). *Immigrant employment integration and structural change in Sweden, 1970–1995*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Birgier, Debora P., Haberfeld Yitchak, Lundh, Christer, & Elldér, Erik (online 2016). "Self-selection and host country context in economic assimilation of political refugees in US, Sweden and Israel". *International Migration Review*.
- Borjas, George. J. (1985). "Assimilation, changes in cohort quality, and the earnings of immigrants". *Journal of Labor Economics*, 3: 463–489.
- Borjas, George. J. (1990). *Friends or strangers: the impact of immigrants on the US economy*. New York: Basic Books.
- Card, David. E. (2005). *Is the New Immigration Really So Bad?* NBER Working Paper No. 11547. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research (NBER).
- Chiswick, Barry. R. (1978). "The effect of Americanization on the earnings of foreign-born men". *The Journal of Political Economy*, 86: 897–921.
- Chiswick, Barry. R. (1979). "The economic progress of immigrants: Some apparently universal patterns". In Fellner, William (ed), *Contemporary Economic Problems*. Washington: American Enterprise, pp. 357–399.
- Chiswick, Barry R. & Miller, Paul W. (2007). *Earnings and Occupational Attainment: Immigrants and the Native Born*. IZA Discussion Papers No. 2676, Bonn: IZA
- Cohen, Yinon & Haberfeld, Yitchak. (2007). "Self-selection and earnings assimilation: Immigrants from the former Soviet Union in Israel and the United States". *Demography*, 44: 649–668.
- Cohen, Yinon, Haberfeld, Yitchak & Kogan, Irena (2011). "Who went where? Jewish immigration from the former Soviet Union to Israel, the USA and Germany, 1990–2000". *Israel Affairs*, 17: 7–21.
- Commander, Simon, Kangasniemi, Mari & L.A. Winters, L. Alan Winters (2004). "The brain drain: Curse or boon? A survey of the literature". In Robert E. Baldwin and L. Alan Winters (eds.), *Challenges to Globalization: Analyzing the Economics*. Chicago: University of Chicago Press.

- Docquier, Frédéric. (2014). *The Brain Drain from Developing Countries*. IZA World of Labor.
- Esping-Andersen, Gøsta. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.
- Haberfeld, Yitchak. (2013). "Estimating Self-Selection of Immigrants: Comparing earnings differentials between natives and immigrants in the US and Israel". *International Migration*, 51: 115–135.
- Haberfeld, Yitchak & Lundh, Christer. (2014). "Self-selection and economic assimilation of immigrants: The case of Iranian immigrants arriving to three countries during 1979–1985". *International Migration Review*, 48: 354–386.
- Haberfeld, Yitchak, Birgier, Debora Pricila, Lundh, Christer & Elldér, Erik. (2017). *Economic assimilation of immigrants arriving from highly developed countries: The case of German immigrants in Sweden and the US*. IFAU Working paper 2017:26
- Hunt, Jennifer. (2006). "Staunching emigration from East Germany: Age and the determinants of migration". *Journal of the European Economic Association* 4: 1014–1037.
- Iredale, Robyn. (1999). "The need to import skilled personnel: Factors favouring and hindering its international mobility". *International Migration*, 37: 89–123.
- Juhn, Chinhui, Murphy, Kevin & Pierce, Brooks. (1991). "Accounting for the slowdown in black–white wage convergence". In Kosters, Marvin (ed.), *Workers and their Wages*. Washington, DC: AEI Press, 107–143.
- Lewin-Epstein, Noah, Semyonov, Moshe, a Kogan, Irena & Wanner, Richard. (2003). "Institutional structure and immigrant integration: A comparative study of immigrants' labor market attainment in Canada and Israel". *International Migration Review*, 37: 389–420.
- Lundh, Christer, Benich-Björkman, Li, Ohlsson, Rolf, Pedersen, Peder J. & Rooth, Dan-Olof. (2002). *Arbete? Var god dröj! Invandrare I välfärdssamhället*. Stockholm: SNS Förlag.
- Löfström, Magnus. (2000). *Self-employment & earnings among high-skilled immigrants in the United States*. IZA Discussion Paper No. 175. Bonn: IZA.
- Mahroum, Sami. (2001). "Europe and the immigration of highly skilled labour". *International Migration*, 39:27–43.

- Özden, Çağlar, Parsons, Timothy, M. Schiff, & T.L. Walmsley (2011).
"Where on earth is everybody? The evolution of global bilateral migration
1960–2000". *World Bank Economic Review*, 25: 12–56.
- Portes, Alejandro & Rumbaut, Rubén G. (1990). *Immigrant America: a
portrait*. Berkley: Univ. of California Press.
- Quaked, Said. (2002). "Transatlantic roundtable on high skilled migration and
sending countries issues". *International Migration*, 40: 153–166.
- Smith, James P. & Edmonston, Barry. (1997). *The new Americans: Economic
Demographic and Fiscal Effects of Immigration*. Washington D.C.:
National Academy Press.

Appendix

Appendix 1 Inkomstregression för USA 2005–2007

Variabler	Alla	Alla med lägre utbildning	Alla med högre utbildning	Infödda	Invandrare	Invandrare med lägre utbildning	Invandrare med högre utbildning
Män							
Ålder	0,065**	0,055**	0,085**	0,065**	0,093*	-0,047	0,148**
Ålder kvadrat	-0,001**	-0,001**	-0,001**	-0,001**	-0,001*	0,000	-0,002**
Kandidatexamen eller mer	0,630**			0,630**	0,518**		
Eftergymnasial	0,202**	0,201**		0,202**	-0,046	0,016	
Grundskola	-0,215**	-0,216**		-0,215**	-0,358	-0,265	
Invandrare	0,254**	0,272	0,251*				
Antal år sedan invandring	-0,013	-0,016	-0,012		-0,006	0,001	-0,009
<i>Adjusted R2</i>	0,254	0,178	0,128	0,254	0,229	0,023	0,176
<i>N</i>	1 428 184	964 987	463 197	1 427 607	577	175	402
Kvinnor							
Ålder	0,051**	0,048**	0,062**	0,051**	-0,050	-0,046	-0,025
Ålder kvadrat	-0,001**	-0,000**	-0,001**	-0,001**	0,000	0,000	0,000
Kandidatexamen eller mer	0,678**			0,678**	0,633**		
Eftergymnasial	0,244**	0,246**		0,244**	0,241*	0,248**	
Grundskola	-0,252**	-0,253**		-0,252**	0,579**	0,525	
Invandrare	-0,045	-0,040	-0,044				
Antal år sedan invandring	0,002	0,002	0,000		0,017	0,008	0,027
<i>Adjusted R2</i>	0,318	0,247	0,228	0,318	0,350	0,242	0,317
<i>N</i>	1 347 769	905 378	442 391	1 347 118	651	350	301

Anm: Invandrare 1990–2000. I modellerna finns ytterligare variabler som har utelämnats i tabellen: gift, egenföretagare, deltidsarbete och barn 0–3 år i hushållet (kvinnor). Gymnasieutbildning är referenskategori för utbildning och har utelämnats i tabellen.

Appendix 2 Inkomstregression för Sverige 2006

Variabler	Alla	Alla med lägre utbildning	Alla med högre utbildning	Infödda	Invandrare	Invandrare med lägre utbildning	Invandrare med högre utbildning
Män							
Ålder	0,080**	0,072**	0,100**	0,080**	0,061*	-0,035	0,132**
Ålder kvadrat	-0,001**	-0,001**	-0,001**	-0,001**	-0,001**	0,000	-0,001**
Kandidatexamen eller mer	0,237**			0,237**	0,325**		
Eftergymnasial	0,189**	0,191**		0,189**	0,147	0,151	
Grundskola	-0,068**	-0,067**		-0,068**	-0,219*	-0,222*	
Invandrare	-0,165	-0,405**	0,001				
Antal år sedan invandring	0,010	0,026*	-0,002		0,015*	0,030*	0,001
<i>Adjusted R2</i>	0,508	0,500	0,505	0,508	0,566	0,499	0,587
<i>N</i>	1 567 476	1 195 908	371 568	1 566 376	1 100	408	692
Kvinnor							
Ålder	0,068**	0,068**	0,067**	0,069**	0,034	0,019	0,038
Ålder kvadrat	-0,001**	-0,001**	-0,001**	-0,001**	-0,000**	-0,000	-0,000
Kandidatexamen eller mer	0,247**			0,247**	0,158*		
Eftergymnasial	0,161**	0,154**		0,161**	-0,410**	-0,409*	
Grundskola	-0,083**	-0,077**		-0,083**	0,087	0,072	
Invandrare	-0,076	-0,076	-0,042				
Antal år sedan invandring	0,007	-0,006	-0,009		-0,002	-0,001	-0,002
<i>Adjusted R2</i>	0,488	0,468	0,497	0,488	0,497	0,412	0,535
<i>N</i>	1 494 127	952 919	541 208	1 493 010	1 117	359	758

Anm: Invandrare 1990–2000. I modellerna finns ytterligare variabler som har utelämnats i tabellen: gift, egenföretagare, deltidsarbete och barn 0–3 år i hushållet (kvinnor). Gymnasieutbildning är referenskategori för utbildning och har utelämnats i tabellen.